Jüdische Pester Zeitung.

אויף דיעזע ציישונג קאנן מאן יעדען טאג פרענומעריערן אונד דער פרענומעראציאנס-פרייז קענען אויך אין ראטען בעצאהלט ווערדען. (?)

דיא רעדאקציאן בעפינדעט זיך אין פעסט אלט-נאססע נו' 1.

וואהין מאן אויך דיא פרענומעראציאנסגעלדער צו זענדען בעליעבט.

יידישע פעסטער צייטונג

דיעזעס בלאטט ערשיינט דרייאמאל וואכענטליך

ואנטאג, מיטטוואך אונד פרייטאג.

אונד קאסטעט

פֿיר עסטערריך-אונגארן

גאנציעהריג 10 גולדען עסט.-וועהר.

האלביעהריג 5 „ „ „

פיערטעליאהר 2 גול' אונד 50 קר' ע.-וו.

פֿיר'ם אויסלאנד

גאנציעהריג 11 גולדען עסט.-וועהר.

האלביעהריג 5 גול' אונד 50 קר' ע.-וו.

פיערטעליאהר 2 „ „ 75 „ „ „

Nr. 136, ניינטער יאהרגאנג

פעסט, פֿרייטאג י' כסליו ה'ת'ר'ל'ח'.

Pest, den 16 November 1877.

דער קריעג.

מיט הילפֿע דיעזער צייכנונג וואללען וויר נאכמאלס דיא שטעללונג דער רוסען אום פלעווגא בעטראכטען. אים נארד-אסטען פֿאן פלעווגא צווישען ביקאווא אונד דער ערסטען גריוויצא-בעפעסטיגונג שטעהען דיא רומענען. אסטליך פֿאן פלעווגא צווישען גריוויצא אונד ראדישעווא שטעהט דיא ניינטע רוסישע ארמעע-אבטהיילונג. צווישען ראדישעווא אונד ברעסטאוויצא שטעהט איינע רוסישע ארמעע אבטהיילונג אונטער גענעראל שקאבעלעף. אין דיעזער געגענד, צווישען ברעסטאוויצא אונד פלעווגא בעפינדעט זיך דער „גרינע בערג", דען בערייטס גענעראל שקאבעלעף ערשטירמטע. אין דער נאכט פֿאם 12-טען אויף דען 13-טען נאוועמבער קאם עס ווידער צו איינעם בעדייטענדען קאמפפֿע, וואביא שקאבעלעף נאך איינע בעדייטענדע טירקישע שטעללונג לינקס פֿאן ראדישעווא ערָאבערטע. צווישען ברעסטאוויצא אונד דאלני-דובניק אונד זיד-וועסטליך ביז הינונטער נאך יאבלאניצא שטעהט דיא גראסע רוסישע ארמעע אונטער גענעראל גורקא. ביז צום 12-טען נאוועמבער וואר נאך דיא וועסטליכע געגענד לינקס פֿאן פלעווגא פֿרייא. דער ארט עטראפאל וואר נאך פֿאם פֿיינדע ניכט בעזעטצט. (וויר מיססען היער בעמערקען, דאס עס צווייערלייא עטראפאל גיבט. איין דארף עטראפאל וועסטליך פֿאן פלעווגא געגען ווידדין אונד איינע שטאדט עטראפאל זידליך ריעכטס פֿאן זאפיא.) אין דער נאכט פֿאם 12-טען אויף דען 13-טען נאוועמבער האבען דיא רומענען פֿאן ביקאווא אוים אויך דיא שטרעקע צווישען ביקאווא אונד דעם דארפֿע עטראפאל בעזעטצט אונד זיך דארט בעפֿעסטיגעט — אונד דא נון אויך דיא שטרעקע צווישען דיעזעם דארפֿע עטראפאל אונד דאלני-דובניק שאן פֿאן דען רוסען בעזעטצט איזט, זא קאנן פלעווגא אלס גענצליך אימרינגט אונד אומשלאססען בעטראכטעט ווערדען.

געסטערן פֿריה איזט היער נון איינע דעפעשע איינגעטראפֿפֿען מיט דער מעלדונג, דאס אסמאן פאשא זיינע גאנצע ארמעע אין בעוועגונג זעטצטע, אום געגען וועסטען דורכצוברעכען. — צווישען דאלני-דובניק אונד עטראפאל זינד דיא שטעללונגען דעם פֿיינדעס נאך צו שוואך, וועסהאלב אסמאן פאשא פֿאן פלעווגא געראדע אין דיעזער געגענד דורכברעכען וויל. דאס ציעל אסמאן פאשאס איזט ארהאניע אונד זאפיא; אבער צווישען פלעווגא אונד ווראצא ביז יאבלאניצא שטעהען יעטצט שאן 40000 רוסען מיט 150 קאנאנען. אסמאן פאשא אללײן דארף זיך דאהער ניכט געטרייען, זיך דורך דיעזע רוסישען ארמעען דורכצושלאגען. ווענן אבער מעהעמעד אלי פאשא גלייכצייטיג מיט 50000 מאנן פֿאן ארהאניע אוים דעם אסמאן פאשא ענטגעגען קאממען זאללטע, דאנן קאננטען דיא רוסען צווישען דאלני-דובניק אונד ראדאמירצא איינע גראסע ניעדערלאגע ערליידען. יעדענפֿאללס קאננטע אסמאן פאשא נאך 10000 מאנן אין פלעווגא צוריקלאססען, אונד אין דיעזער שטארק בעפֿעסטיגטען שטאדט קאננטע דיעזע אנצאהל טירקען געניגען, אום דיא רוסישען בעלאגערער אין שאך צו האלטען.

פֿארגעסטערן וואללטע זיך איינע רוסישע ארמעע-אבטהיילונג צווישען ארהאניע אונד זאפיא דרענגען, אום אויך דיא פֿערבינדונג צווישען מעהעמעד אלי פאשא אין זאפיא אונד צווישען שאקיר פאשא אין ארהאניע אבצושניידען; אבער דיא רוסען ווארדען פֿאן דארט מיט גראסען פֿערלוסטען צוריקגעשלאגען. געגען 600 רוסען זינד טאדט צוריקגעבליעבען.

דער נייא ערנאננטע קאממאנדאנט פֿאן ארהאניע (נעמליך שאקיר פאשא) מעלדעט, דאס דיא רוסען דיעזען מאנטאג דיא ארטשאפֿטען איבערפאל אונד ליביין (ביא פלעווגא) אנגעגריפֿפֿען האבען, אבער מיט איינעם פֿערלוסטע פֿאן 150 מאנן צוריקגעשלאגען ווארדען.

מאן שפריכט פֿאן איינעם נייען בעדייטענדען קאמפף ביא פלעווגא, אבער ביז געסטערן איזט היעריבער נאך קיינע אמטליכע דעפעשע פֿעראפֿפֿענטליכט ווארדען.

געסטערן אבענד איזט היער איינע קאנסטאנטינאפלער דעפעשע מיט פֿאלגענדער מעלדונג איינגעטראפֿפֿען: דא אסמאן פאשא אין פלעווגא איינגעשלאססען איזט, זא איזט איבער דיא לעטצטען געפֿעכטע ביא פלעווגא קיינע זיכערע נאכריכט בעקאננט. זעלבסט אים טירקישען מיניסטעריאום וויים מאן ניכט, אויף וויא לאנגע אסמאן פאשא מיט פולווער אונד לעבענס-מיטטעלן פֿערזעהען איזט. מאן גלויבט אבער, דאס מעהעמעד אלי פאשא פֿאן זאפיא אוים באלד אים שטאנדע זיין ווערדע, דעם אסמאן פאשא הילפֿע צו ברינגען.

דא נון יעטצט דיא טירקען איהרע הויפט-קרעפֿטע געגען דיא רוסען אין בולגאריען פֿערווענדען, זא האבען יעטצט דיא מאנטענעגרינער איין לייכטעס שפיעל, אויף טירקישעם געביעטע פֿארצוריקען. זייט דעם דער טיכטיגע גענעראל סוליימאן פאשא פֿאן דער מאנטענעגרינישען גרענצע אבבעריפֿען ווארדע, האבען דיא מאנטענעגרינער נאך אויף קיינע איינציגע ארדענטליכע טירקישע ארמעע איינגעטראפֿפֿען. דיא מאנטענעגרינער האבען עס יעטצט נור מיט אונבעוואפֿפֿנעטען טירקישען פֿרייוויללינגען צו טהון, וועסהאלב זיא לייכט פֿארווערטס קאממען קאננען. דיא מאנטענעגרינער האבען נון ביינאהע דיא גאנצע טירקישע שטרעקע, וועלכע אן דאלמאציען גרענצט, עראבערט, אונד זינד יעטצט אויך דאראן, דיא טירקישע האפֿען-שטאדט אנטיוואריא צו ערשטירמען, ווענן אידנען דיא איינגאהמע פֿאן אנטיווארי געלינגט, דאנן האבען דיא מאנטענעגרינער אויך שאן איינע שטאדט אם מעערע אונד איינען האפֿען, פֿאן וועלכעם אויס זיא פֿיעלעס אונטערנעהמען קאננען.

אונד דיעזעס טרייבען דער מאנטענעגרינער זיעהט עסטערייך גאנץ רוהיג צו! עסטערייך האט שאן פֿערגעססען, דאס נור דיא מאנטענעגרינער דיא רעוואלוציאן אין דאלמאציען אונטערשטיטצט האבען, אונד בעדענקט אויך יעטצט ניכט, דאס דיעזע מאנטענעגרינישע אויסברייטונג אן זיינער גרענצע איהם איינסט פֿיעלע זארגען מאכען ווירד!

וואס נון סערביען בעטריפֿפֿט, זא וואר שאן פֿארגעסטערן דיא נאכריכט פֿערברייטעט, דאס דיא סערבען גאנץ זיכער אונד געוויס געגען דיא טירקען אין דען קריעג ציעהען אונד נור דאס העראנריקען דער רוסען ביא דער סערבישען גרענצע ערווארטען, אום זיך מיט איהנען צו פֿערבינדען. דער טירקישע מיניסטער פֿערשטענדיגטע היעפֿאן דיא איבריגען אויסווערטיגען געזאנדטען אונד שפראך אויך שאן היעריבער מיט דעם סערבישען געזאנדטען, נאמענס קריסטיטש; אבער דיעזער סערבישע געזאנדטע ערקלערטע דעם טירקישען מיניסטער, דאס ער פֿאן דער סערבישען רעגיערונג איבער דיעזע קריעגס-אנגעלעגענהייט נאך גאר קיינע מיטטהיילונג ערהאלטען האבע. — פֿארגעסטערן אבענדס האט אין קאנסטאנטינאפעל איין גראסער מיניסטער-ראטה אונטער פֿארזיטץ דעם סולטאנס שטאטטגעפֿונדען.

אין אזיען שטעהען דיא רוסען נאך אימער ביא דעוועע-באיאן. פעטערסבורגער דעפעשען מעלדען וואהל, דאס דיא רוסען שאן אלס בעלאגערער פֿאר ערצערום שטעהען אונד דאס אין דיא פֿאן דען רוסען בעזעטצטע געגענד צווישען קארס אונד ערצערום בערייטס דיא רוסישע פֿערוואלטונג איינגעפֿיהרט ווארדע; אבער אויך היעריבער איזט נאך קיינע אמטליכע מעלדונג איינגעלאנגט.

הייטע פֿריה זינד היער פֿאלגענדע דעפעשען איינגעטראפֿפֿען:

ב ו ק א ר ע ס ט 15-טען נאוועמבער. דיא רוסען אום פלעווגא שיקטען איהרען מיליטערישען געזאנדטען אן אסמאן פאשא מיט דעם אנטראגע, זיך, ליעבער צו ערגעבען אלס זיינען האפֿפֿנונגסלאזען קאמפף ווייטער פֿארטצוזעטצען. — אבער אסמאן פאשא אנטווארטעטע, ער האבע נאך ניכט אללעס געטהאן, וואס פֿפֿליכט אונד עהרע ערפֿארדערן, ער ווערדע ערסט יעטצט צייגען, וויא מאן פֿיר זיין פֿאטערלאנד ביז אויף דען לעטצטען מאנן קעמפפֿען מוס.

פ ע ט ע ר ס ב ו ר ג 15-טען נאוועמבער. וויא עס הייסט, האבע זיך איינע רוסישע ארמעע-אבטהיילונג פֿאן ווראצא אוים מיט דען סערבען בערייטס פֿעראייניגט, אום צוזאממען דען קריעג געגען דיא טירקען צו פֿיהרען. — (דיעזע דעפעשע איזט פריוואט אונד ניכט אמטליך.)

פ ע ט ע ר ס ב ו ר ג 15-טען נאוועמבער. אין דער נאכט פֿאם 11-טען אויף דען 12-טען נאוועמבער האבען דיא רוסען איינע קליינע טירקישע פֿעסטונג ביא ערצערום איבערפֿאללען אונד נאהמען דארט 500 טירקען אונד 20 טירקישע אפֿפֿיציערע געפֿאנגען. דיא רוסען מוסטען זיך דאנן מיט איינעם פֿערלוסטע פֿאן 400 מאנן צוריקציעהען. (דיעזע דעפעשע איזט עבענפֿאללס איינע פריוואטע.) —

פ ע ט ע ר ס ב ו ר ג 15-טען נאוועמבער, אמטליך. סוליימאן פאשא מאכט פֿאן ראסגראד

ענדע. דאמיט דיא וועלט דאריבער ניכט שפאָטטע, דאס איינע פרינצעססין איינען געוואָהנליכען יודען געהייראטעט, וואוסטע דיא פערליעבטע ברויט עס זאָ איינצוריכטען, דאס איהר ברייטיגאם צום פירסטען ערהאָבען ווערדע. זיא האט נעמליך אין פאריז איינען אלטען אָנקעל, דער פירסט איזט, אונד זעהר דאריבער זיך בעטריבט, דאס ער קינדערלאָז זייא אונד זיינען פירסטענ-טיטעל אויף ניעמאנדען פערערבען קאנן. אויף פעראנלאססונג דער פרינצעססין ווארדע נון הערר פריעדמאנן פאָן דעם אלטען פירסטען „אן קינדעס-שטאטט" אנגענאָממען אונד איזט היעדורך געזעטצליך צום ראנגע איינעם פירסטען ערהאָבען וואָרדען. — זאָ ווייט דיא „דייטשע צייטונג". מערקווירדיג איזט נור, דאס ניכט גלייכצייטיג אויך דאריבער בעריכטעט ווירד: וויא דענן דיעזע הייראטה צו שטאנדע קאָממען זאָלל! ווירד עטווא דיא פרינצעססין צום יודענטהומע איבערטרעטען? אָדער זאָללטע עטווא פריעדמאנן דעם פערגענגליכען גליקעס וועגען צום כריסטענטהומע איבערגעהען? דאס וואהרשיינליכסטע היעבייא איזט אללערדינגס, דאס דיא הייראטה בלאָס אלס „צוויל-עהע" צו שטאנדע קאָממען ווירד, וואָ עס קיין הינדערניס בילדעט, וועננ ברויט אונד ברייטיגאם פערשיעדענען קאָנפעססיאָנען אנגעהאָרען!

טעלעגראפישע דעפעשען.

הייטע פריה זינד היער פאָלגענדע דעפעשען איינגעטראָפפען:

פעטערסבורג 13-טען נאָוועמבער. נאָך אין דער נאכט פאָם 30-טען אָקטאָבער קאָנגטען דיא רוססען דיא טירקישע פעסטונג בייא דעווע-באָיאן (אין אזיען) ערשטירמען אונד 19 טירקישע אָפפיציערע אונד 500 טירקישע סאָלדאטען געפאנגען נעהמען. אבער באלד האָלטען דיא טירקען בעדייטענדע פערשטערקונגען, זאָ דאס דיא רוססען דיא בערייטס ערשטירמטע פעסטונג ווידער פערלאססען אונד זיך צוריקציעהען מוססטען. אויך דיא טירקישען געפאנגענען מוססטען פרייגעלאססען ווערדען. דער פערלוסט דער רוססען וואר 32 טאָדטע אָפפיציערע אונד 600 סאָלדאטען. (זאָ שפעט געשטעהען דיא רוססען איהרע פערלוסטע איין? זייט דעם 30-טען אָקטאָבער זינד יא שאָן 15 טאגע?) —

בוקארעסט 13-טען נאָוועמבער. דער רוססישען ארמעע אבטהיילונג זידליך פאָן פלעוונא איזט עס דעננאָך געלונגען, דען „גרינען בערג" צו ערשטירמען אונד זיך דארט פעסטצוזעטצען, אום ניכט מעהר פאָן דען טירקען פערדרענגט ווערדען צו קאָננען. דיא טירקען האבען בערייטס מיט 70 קאנאָנען דיא צוריק-נאהמע דיעזעס „גרינען בערגעס" פערזוכט, זיא ווארדען אבער פאָן דען רוססען צוריקגעוויעזען. דאס רוססישע באָמבארדירען אויף פלעוונא ווירד זעהר אייפריג פאָרטגעזעטצט, דער רוססישע קאיזער ווילט יעטצט אין פאראדין, אָסטליך פאָן פלעוונא, וועהרענד דער רעגיערנדע פירסט פאָן רומעניען זיך אין באָגאָט, זידליך פאָן פלעוונא (זיעהע נומ׳ 99) בעפינדעט.

בוקארעסט 13-טען נאָוועמבער. זייט זאָננטאג וויטהעט דער רוססישע שטורם געגען פלעוונא. דורך דיא רוססישע איינגאהמע דעם גרינען בערגעס איזט פלעוונא נאָך בעדייטענד ענגער איינגעשלאָססען וואָרדען. בייא דער איינגאהמע דיעזעס „גרינען בערגעס" האבען דיא רוססען 250 מאנן אונד 3 אָפפיציערע פערלאָרען. — אויך אים שיפקא-פאססע וויטהעט דער קאמפף פאָרט. זאָוואָהל בייא פלעוונא אלס אויך אים שיפקא-פאססע ווירד איינע נאהע ענטשיידונג ערוואַרטעט.

בעלגראד 13-טען נאָוועמבער. דער סולטאן ריכטעטע אן דיא סערבישע רעגיערונג דיא אויפפאָרדערונג, דיא פיעלען סערבישען ארמעען פאָן דער גרענצע צוריקציעהען, דענן זאָנסט ווערדען דיעזע פיעלען סערבישען גרענצ-ארמעען אלס קריעגס-ארמעען בעטראכטעט, געגען וועלכע נון דיא טירקען דען קריעג אויפנעהמען מיססען. — דיא סערבישע רעגיערונג וויללל אבער דיעזער אויפפאָרדערונג דעם סולטאנס ניכט פאָלגען, אונד זיא געבריכט דאבייא דיא אויסרעדע, דאס יא דיא סערבישען גרענצ-בעוואָהנער דורך דיא איינענע גרענצ-ארמעע געשיטצט ווערדען מיססען.

קאָנסטאנטינאָפעל 13. נאָוועמבער. נאכדעם דיא רוססען אין דער וועסטליכען ריכטונג געגען דיא סערבישע גרענצע פאָרדרינגען, אום זיך מיט דען סערבישען ארמעען צו פעראייניגען, זאָ מיססטע מעהעמעד אלי פאשא פאָן זאָפיא אויס דאס פאָרדרינגען דער רוססען געגען וועסטען אונד זאָמיט אויך דיא פעראייניגונג דער רוססען מיט דען סערבען פערהינדערן.

שומלא 12-טען נאָוועמבער. דיא פאָלנישען רעוואָלוציאָנערען האבען צווייא פאָלנישע גראפען אלס אבגעזאנדטע צו סולייטאן פאשא נאך שומלא געשיקט, אום דעמזעלבען דיא אנצייגע צו מאכען, דאס דיא פאָלען בערייט זינד, ארמעען אונד געלדער פיר דיא טירקען צו שיקען, אום נור דען געמיינזאמען רוססישען פיינד בעקעמפפען צו קאָננען.

קאָנסטאנטינאָפעל 13. נאָוועמבער. היער איזט נון דיא רוהע-שטאָרונג אונטערדריקט וואָרדען. יעדער, דער זיך געגען דיא טירקישע רעגיערונג איינעם אונפאססענדען אויסדרוקעס בעדיענט, ווירד פערהאפטעט אונד אויף דאס שטרענגסטע בעשטראפט.

זאָפיא 14-טען נאָוועמבער. זאָעבען האָרט מאן שטארקען קאנאָנען-דאָננער צווישען היער אונד אָרהאניע.

געשעפטסבעריכט

פאָם פעסטער לעאָפאָלדי-מארקט.

אין שפיריטוס, האנף, פעללע, לעדער, פעדערן אונד הילזענפריכטען איזט דער זאָעבען אבגעלויפענע מארקט גוט אויסגעפאללען.

וואָללמארקט. זייט דעם אויגוסט-מארקטע וואר דאס וואָלל-געשעפט, אונגעאכטעט דער ציעמליך גראָססען פאָררעטהע, פאָרטוועהרענד זעהר רוהיג; ערסט קורץ פאָר בעגינן דעם עבען בעענדעטען לעאָפאָלדי-מארקטעס פעראנלאססטען דיא איינקייפע איינע לעבהאפטיגקייט. דער לעאָפאָלדי-מארקט וואר נור פאָן אינלענדישען קייפערן, אונד אויך פאָן דיעזען נור שוואך בעזוכט. אין קאממ-וואָללען אונד גראָבען וואָללען וואר גאר קיין געשעפט. דער פרייז-אבשלאג געגען דען אויגוסט-מארקט קאנן בייא איינשורען אויף 5—6 גולד׳ אונד בייא צוויישורען אויף 3—4 גולדען אנגענאָממען ווערדען. דער פערקעהר בעליעף זיך אים גאנצען אויף 5000 מעטערצענטנער, אונד צוואר: 2000 מעטער-צטר׳ איינשורען, 2500 מעטער-צטר׳ צוויישורען אונד זאָממער-וואָללען, 500 מעטער-צטר׳ לאממ-, גערבער- אונד הויט-וואָללען. דיא אים מארקטע בעצאהלטען פרייזע ווארען פאָלגענדע: איינשורען, מיטטעלפיינע טוכוואָללען פאָן 116—123 גולדען, מיטטלערע פאָן 88—95 גולד. געריננע פאָן 73 — 78 גולדען, זאנדוואָללען, מיטטעלפיינע פאָן 66 — 68 גולדען, מיטלערע פאָן 63—64 גול. צוויישורען, ווייסע געבירגס- פאָן 93—98 גולד׳, בלייליכע געבירגס- פאָן 85—89 גולדען, בעססערע טהיים- פאָן 77—78 גולדען, געריננערע טהיים- פאָן 73—74 גולדען, מישקאָלצער, העוועשער אונד דיאָגדיאָשער 76—84 גולד.

(פאָרטזעטצונג פאָלגט.)

געטרייד-געשעפט. פאָן ווייצען וואָרגעסטערן מעסיג צו מארקטע געבראכט. דער פערקויף וואר גוט, פערקויפט ווארדען 8000 מעטצטר.

ווייצען טהיים 200 מעטר-צטר 80. קילאָ 11.85 גולד. — 200 מעטר-צטר׳ 79. קילאָ 11.65 גולד. — 300 מעטר-צטר׳ 78. קילאָ 11.75 גול. — 300 מעטר-צטר׳ 78 קילאָ 11·55 גולד.

קוקורוץ 7.70 גול.

ווייצען פער פריה-יאהר 10.70— 10.80 גולדען.

קוקורוץ פער מאי 7.15 — 7.20 גול.

האפער פער פריה-יאהר 6.92 — 7.— גולד.

וויענער שלאכט-פיעהמארקט. דער אויפטריעב אויף דעם וויענער שלאכט-פיעהמארקטע אם 12-טען ד. מ. בעטרוג 2791 שטיק. דאפאָן ווארען: 1429 אונגארישע, 1034 פאָלנישע אונד 328 דייטשע. — דיא פרייזע שטעללטען זיך פער 100 קי׳: אונגארישע מאסט-אָכסען 55 — 61 גול. פאָלנישע 56 — 59 גולד. דייטשע 55—61,50 גולדען.

פעראנטוואָרטליכער רעדאקטער: מאיר ב[illegible]

פרוכט- אונד מעהל-פרייז-טאבעללע.

פריכטע		קוואליטעט פער העקטאל.	פער 100 קילאָגר.
ווייצען	נייער באנאטער	—	—.—.—.—
"	"	75	10.—-10.10
"	"	76	10.20—10.35
"	"	77	10.55—10.70
"	"	78	10.85—10.95
"	"	79	11.05—11.15
"	"	80	11.20—11.30
"	טהייס	—	—.—.—
"	"	75	10.25—10.40
"	"	76	10.55—11.70
"	"	77	11.90—11.05
"	"	78	11.15—11.30
"	"	79	11.35—11.40
"	"	80	11.50—11.60
"	פעסטער באָדען	—	—.—.—
"	"	75	10.—-10.10
"	"	76	10.20—10.30
"	"	77	10.35—10.40
"	"	78	10.45—10.50
"	"	79	10.55—10.70
"	"	80	10.75—10.85
"	וויעזעלבורגער	—	—.—.—
"	"	75	10.15—10.40
"	"	76	10.45—10.60
"	"	77	10.80—10.90
"	"	78	11.15—11.20
"	"	79	11.25—11.30

פריכטע	קוואליטעט פער העקטאל.	פער 100 קילאָגר.
קאָרן	72	7.60—7.30
גערסטע מאַלץ	62	8.75—7.75
גערסטע פוטטער	62	7.30—7.15
האפער	41	6.70—6.60
קוקורוץ באנאטער		7.75—7.70
אנדערער	73	7.70—7.65
הירזע		6.50—6.25

ווייצען פער אָקטאָבער		
ווייצען	פער אָקטאָבער	—.—
"	פריה-יאהר	10.70
קוקורוץ		7.15
גערסטע		—.—
האפער	פריה-יאהר	6.92
רעפס		—.—

באַללען-מעהל	
0	24.25
1	22.75
2	22.—
3	21.25
4	20.60
5	19.60
6	18.—
7	16.—
8	13.30
8½	11.—
[illegible]	17.—
[illegible]	11.50

קורז-טאבעללע פאָם 13. נאָוועמבער

געלד-קורז	קר. פל.
[illegible]	105.75
[illegible]	5.67
[illegible] 8 גולדען גאָלד- (20 פראנקען)	9.59
[illegible]	9.59
[illegible]	58.90
[illegible]	11.75
[illegible]	1.29

לאָזע	קר. פל.
1839-ער [illegible]-לאָזע גאנצע	302.05
העלפטע	302.—
185[illegible]-ער 4 פראָצענטיגע שטאאטס-לאָזע	107.—
1860-ער גאנצע	112.—
העלפטע	121.50
1864-ער לאָזע צו 100 גולדען	138.—
העלפטע 50	137.75
[illegible]	25.—
[illegible]	14.75
[illegible]	163.—
[illegible] צו 40 גולדען	28.50
[illegible]	91.50
[illegible]	17.—
[illegible] צו 10 גולדען	12.75
[illegible] 20	14.50
[illegible] 40	28.75
[illegible] 40	27.—
[illegible] 10	13.50
[illegible] 40	39.75

לאָזע	קר. פל.
[illegible] לאָזע צו 20 גולדען	15.—
[illegible] 40	29.—
[illegible] 20	20.50
[illegible] 100	120.—
העלפטע 50	60.—
וואלדשטיין 20	22.—
ווינדישגרעץ 20	27.75
אונגארישע פרעמיען-לאָזע צו 100 גולד.	78.75
העלפטע צו 50 גולדען	78.50
וויענער לאָזע	90.—

ווערטה-פאפיערע	קר. פל.
אונגארישע גרונדענטלאסטונגען	78.—
טעמעשוואר-באנאטער	77.—
זיעבענבירגישע	74.70
גאליצישע	86.—
בוקאווינער	82.—
אונגארישע אייזענבאהן-אנלעהען	97.75
וויינצעהענט-אבלאָזונגס-אָבליגאציאָנען	76.—
פפאנדבריעפע דער אונגארישען באָדענקרעדיט-[illegible] צו 5 איינהאלב פערצענט	93.—
דער אונגארישען היפאָטהעקען באנק צו 5 איינהאלב פערצענט	79.50
דער אונגארישען אללגעמיינען באָדענקרעדיט-אינסטאלט צו 5 אונד איינהאלב פערצענט	—.—
דעטטא צו 6 פערצענט	—.—
דער פעסטער קאָממערציאל-באנק	89.50

Eigenhümer u. verantwortlicher Redakteur M. REIS

Budapest. 1877. Druck v. M. Burian, Marokkanerhof.

ארמעע דורך קראנקהייטען מעהר ליידע אלס די טירקישע ארמעע, לאָסט זיך וואָהל לייכט דענקען. עס איזט יא מאָגליך, דאס די רוסישען סאָלדאטען דאס קלימא (לופט-גאטטונג) אין בולגאריען ניכט רעכט ערטראגען קאָננען, וועהרענד דען טירקישען סאָלדאטען ווידער דאס קלימא אין רוסלאנד שאָדליך ווערע. אלליין די געשיכטע מיט דען „מייזען" שיינט אונס דענן דאָך גאר צו קאָמיש. וויר גלויבען ניכט, דאס די מייזע אין בילגאריען איינען אונטערשיעד מאכען זאָללטען צווישען דער האָזע איינעם רוסישען אָדער איינעם טירקישען סאָלדאטען. ווענן דיעזע די קליידער איינעם קאָזאקען צערנאגען, ווערדען זיא וואָהל אויך די קליידער איינעם באשי-באָציקס ניכט שאָנען. עבאָנזאָ פערהאָלט עס זיך מיט דען לעבענסמיטטעלן. די מייזע ווערדען געוויס אויך די לעבענסמיטטעל דעס איינגעשפערטען אָסמאנ'ס ניכט שאָנען בלאָס דעסהאלב, וויל איהם יעטצט קיינע נייען לעבענסמיטטעל נאך פלעווגא צוגעפיהרט ווערדען קאָננען! דעסהאלב שיינט אונס די גאנצע נאכריכט אלס איבערטריעבען. מיט זאָלכען נאכריכטען קאנן מאן אבער די רוסישע ארמעע נימער פערניכטען!

*(גענעראל היימאנן — איין יודע.) וויא דאס געסטריגע אבענדבלאטט דעס „פעסטער ללאָיד" מעלדעט, איזט דער רוסישע גענעראל היימאנן, וועלכער אין אזיען געגען מוקטהאר פאשא זאָלכע זיעגע עררונגען, איין יודע אוים ליטהויען (אלזאָ איין ליטוואק!). אויך זיין זאָהן קעמפפטע אלס אדיוטאנט אן דער זייטע זיינעס פאטערס מיט זאָלכער בראווהייט, דאס איהן דער רוסישע קאיזער מיט דעם געאָרגען-קרייץ אויסצייכנעטע. (נון, היער בעוועהרט זיך דאס שפריכוואָרט: „איין ליטוואק האט אימער איינען „צלם" אויף דעם הערץ."

*(וויא די „צוואה" איינעס פראָממען יודען אומגאנגען ווירד!) פאר קורצעם ענטהיעלטען די דייטשען בלעטטער פאָלגענדע מעלדונג: דער גענעראל-קאָנזול געריזאָן אין פראנקפורט זאה זיך פעראנלאסט, צום כריסטענטהומע איבערצוטרעטען. דער גרונד דיעזעס רעליגיאָנס-וועכסעלס איזט איין — ליעבעס-פערהעלטניס זיינער טאָכטער. איין פריסישער אָפפיציער מאכטע נעמליך די בעקאננטשאפט דעס יונגען מעדכענס אונד וואָללטע עס אויך הייראטהען, ווענן עס זאממט פאמיליע אים דעם יודענטהומע אויסטריטט. דער הערר גענעראל-קאָנזול פיהלטע זיך אויסעראָרדענטליך געשמייכעלט, דיעזען אָפפיציער, דער איבעריעס פאָם האָהען אדעל וואר, צום שוויעגערזאָהנע צו בעקאָממען, אום דען פרייז אלזאָ, דאס זיינע טאָכטער איינען עדעלמאנן הייראטהע, פערליינגנעטע דער גענעראל-קאָנזול זיינען פעטערליכען גלויבען. ביזהער ווערע די געשיכטע וואָהל טרויריג, אָהנע יעדאָך אינטערעססאנט צו זיין. נון ווירד אבער אויך בעריכטעט, מיט וועלכען שוויעריגקייטען דיעזער איבערטריטט צום כריסטענטהומע פערבונדען וואר. דער שוויעגער-פאטער דעס גענעראל-קאָנזולס געריזאָן וואר נעמליך איין שטרענג-אָרטהאָדאָקסער יודע. פאָם הייזע אים זעהר ארם, שאפפטע ער זיך אין אייסערסט בעדייטענדעס פערמאָגען דורך זיינען גליקליכען וואָלל-האנדעל. אלס דיעזער שטארב, פערמאכטע ער זיין גאנצעס פערמאָגען זיינער איינציגען טאָכטער, דער פרויא דעס גענעראל-קאָנזולס, וויא זיינען פאָן דיעזער טאָכטער אבשטאממענדען ענקעלן. אין דיעזער „צוואה" וואר אבער גלייכצייטיג דער פונקט ענטהאלטען, דאס די ענקעל נור אין דעם פאללע דאס הינטערלאססענע פערמאָגען עמפפאנגען, ווענן זיא דעם יודענטהומע טרייא בלייבען. נון וואר דא גוטער ראטה טהייער. פריילין געריזאָן וואָללטע ניכט יודין בלייבען, דא זיא זאָנסט דען אָפפיציער ניכט הייראטהען קאָננטע. זיא הירפטע זיך אבער אויך ניכט אָהנע ווייטערעס טייפען לאססען, דא זיא אין דיעזעם פאללע די רייכע ערבשאפט פערליערען מיסטע. יא, וואס נאך מעהר! מיט דער רייכען ערבשאפט ווירדע פריילין געריזאָן אויך דען אָפפיציער פערליערען, דער זיא איינגענטליך נור אום דעם גראָסען פערמאָגענס ווילען הייראטהען וואָללטע. וואס וואר דא צו טהון?.. די גאנצע פאמיליע דעם גענעראל-קאָנזולס ליעס זיך טייפען, נור איין זאָהן דעסזעלבען בליעב אים יודענטהומע. אויף דיעזע וויזע וואר עס נון נור זעלבסט-פערשטענדליך, דאס אללעס פערמאָגען עבען דיעזעם איינען זאָהנע צופאללען מיסטע. אללייך בעפאָר אללי דאס געשעהען, האבען די מיטגליעדער דער פאמיליע מיט דיעזעם זאָהנע איינען פערטראג געשלאָססען, דאס ער יעדעם איינצעלנען דען געביהרענדען אנטהייל אן דעם הינטערבליעבענען פערמאָגען אויספאָלגען מיססע. דאס געשאה דענן אויך. פריילין געריזאָן טייפטע זיך, הייראטהעטע דען אָפפיציער אונד בעקאם טראָטצדעם איהרען אנטהייל אם רייכען פערמאָגען! — מאן זיעהט אלזאָ, וויא לייכט דורך שלעכטיגקייט אויך די בעסט-געמיינטע „צוואה" שמעהליך אומגאנגען ווערדען קאנן! איבריגענס איזט דאס ניכטס נייעס. וויא אָפט ווירד אין „קרן קימת" צו צוועקען פערווענדעט, וועלכע מיט דער רעליגיאָן איבערצייגונג דעם שטיפטערס דיעזעס „קרן קימת" אינפראייבאר איזט! נעהמען וויר אן: יעמאנד לאָסט איין „קרן קימת", אום ארמע יונגע לייטע, די זיך דער „תורה", ווידמען, צו אונטערשטיטצען. נון בעפינדעט זיך אבער דיעזעס „קרן קימת" אין דער האנד איינעס פאָרטשריטטס-מאננעס, דער דאמיט צום ביישפיעל איינען „סעמינאריסטען" אונטערשטיטצט! דא ליעגט'ס וואָהל אויף דער האנד, דאס ווענן דער שטיפטער דיעזעס „קרן קימת" איין אָרטהאָדאָקסער יודע וואר, עס איהם געוויס ניכט ליעב איזט, דאס זיין געלד איינע זאָלכע פערווענדונג פינדעט! פרייליך, די טאָדטען קאָננען ניכט מעהר רעדען!

*(איין זעלבסט-מאָרד אים קאיזערליכען פאלאסטע.) פאָר ווענינגען טאגען ערשיען אים קאיזערליכען פאלאסטע אין וויען איין ארמער מאנן, דער איין ביטטגעזוך אום איינע אללערהאָכסטע אונטערשטיטצונג איבערגייכטע. דער מאנן וואר עטווא זעכס מאָנאטע סאָלדאט, מוסטע אבער וועגען אויגען-קראנקהייט ענטלאססען ווערדען, אונד בעפאנד זיך נון אין טיעפסטעם עלענדע. דער פליגעל-אדיוטאנט דעס קאיזערס, דער דאס געזוך איבערנאהם, שטעללטע דעם ארמען מאננע איינען צעטטעל אוים, דאמיט ער ביא דער באהן איינע פרייא-קארטע צור ריקקעהר אין זיינע היימאטה ערהאלטע. וואהרשיינליך וואוסטע דער אונגליקליכע מאנן, דאס איהם מיט דיעזער היימפאהרט בלאָס וועניג געהאָלפען זייא, דענן וועהרענד דער אדיוטאנט פיר איהן דען צעטטעל שריעב, דריקטע דערזעלבע איינע קליינע פיסטאָלע אב, וואָבייא דער שוס איהם אין די ברוסט דראנג. עס ווורדע זאָגליך איין וואגען געהאָלט, אום דען זעלבסט-מאָרדער אים דעם קאיזערליכען פאלאסטע וועגצופיהרען. עבען אלס דער וואגען זיך אין בעוועגונג זעטצטע, קאם דער קאיזער אוים זיינעם צימטער. זיינע מאיעסטעט ערפוהר נון, דאס דער אונגליקליכע וואָהל שווער, ניכט אבער לעבענסגעפעהרליך פערוואונדעט זייא. זיינע מאיעסטעט בעפאָהל, דאס דעם פערוואונדעטען די מאָגליכסטע זאָרגפאלט צוגעווענדעט ווערדען מאָגע. אים פאללע זיינעס אויפקאָממענס, דירפטע דער מאנן ווירקליך איינע רייכע אונטערשטיטצונג ערהאלטען.

*(איין בעאמטער דעם הויזעס ראָטהשילד אין פאריז — דורכגעגאנגען!) וויא אוים פאריז זאָעבען געמעלדעט ווירד, איזט דער ערסטע בעאמטע דעס דאָרטיגען הויזעס ראָטהשילד דיעזער טאגע דורכגעגאנגען. דערזעלבע היעס עמיל בראנדיים אונד נאהם וועהרענד פאָללע צוואנציג יאהרע איינע גלענצענדע שטעללונג אין

איינע ווילע שטומם נעבען איינאנדער. אבער ענדליך דראנג מענדל נייערדינגס אין זאלמען, דאס ער איהם זאגע, ווער איהם די הויזיר-וואארע געגעבען, דא ער ניכט אויס דער „קהלה" געהען קאנן, אָהנע זיינען וואָהלטהעטער איבער דאס פערלאָרענע געלד צו בערוהיגען.

„מענדל! (בעגאנן נון דער פירכטזאמע זאלמע), מענדל! ווענן איך מיינע ליפפען אָפפנע, אום צו רעדען, זאָ וויל איך דיר אללעס מיטטהיילען, נאגין וויא איך פאָר גאָטט, געלאָבט זייא זיין היילינער נאמע, אין שטיללער נאכט רעדע. דוא זאָללסט נון אויך וויססען, ווארום איך זאָ שטילל בין וויא איין „מענגיסט", אונד ווארום איך ניכט וויא אנדערע לייטע געהע. דוא זאָללסט עס וויססען, ווארום איך נור מיט דיר, מענדל גבור, גערנע וואָהנע אונד שפרעכע, דער דוא פאָם ליעבען גאָטט דאָך גאנץ אנדערש געשאפפען ביזט, אלס איך, דער שוואכע זאלמע..."

זאלמע היעלט איינינע מינוטען איננע, פאקטע זיינען פריינד מענדל אם ארמע, אלס וואָללטע ער זיך איבערצייגען, דאס ער נאָך דא נעבען איהם זיטצע אונד ניכט אין די ווייכסעל געשפרונגען זייא, אונאויפגעפאָדערט בעגאנן ער דאנן נייערדינגס אונד זאגטע:

„יא, מענדל! וויא איך 21 יאהרע אלט וואר, דא בין איך אויך שטילל געוועזען, אבער אים הערצען וואר איך רעכט הייטער. איך בין אויסגעגאנגען, אום מיר מיין בראָד צו פערדיענען. איך האטטע עס ניכט מיט בויערן, זאָנדערן מיט עדעלליישען צו טהון, די אויך מיינען פאטער געקאננט האבען. דיעזע וואוסטען, דאס מיינע הענדע ריין זינד, דא איך געגען יודען אָדער כריסטען ניע איינען בעטרוג פערייבט האבע. דעסהאלב מאכטען זיא מיט מיר גערנע געשעפטע, אונד עס גינג מיר רעכט גוט. ענדליך הייראטהעטע איך מיין ווייב יושע, די דא געוועזען איזט פאָם גראָסען יידישען אדעל, פאָן דער פאמיליע דער רייכען אונד פראָממען מלכה, די מיט איהרער טוגענד אונד פראָממיגקייט אויך נאָך היישע אלס שוטץ-ענגעל אונזערער גאנצען קהלה ווירקט. פיער יאהרע האט אונס גאָטט, געלאָבט זייא ער, בייא איינאנדער געלאססען. זיין היילינער וויללע האט אונס די קינדער פערזאגט. אבער מיינע טהייערע יושע איזט פאָן טאג צו טאג פראָממער געוואָרדען: זיא בעטעטע צום אללמעכטיגען אום מיין לעבען, דא זיא געוויס דאס טרייעסטע ווייב אויף ערדען וואר. — אבער גאָטטעס וויללע איזט אונערפאָרשליך. דא מוס איין גראָסער „חטא" (זינדע) אין דער „קהלה" געוועזען זיין, דענן פלאָטצליך שטארבען זעהר פיעלע יונגע קינדער אונד אויך פיעלע יונגע ווייבער. וויר האבען געפאָרשט נאך אונזערען זינדען, וויר האבען אללע „תשובה" געטהאן, וויר האבען טאג אונד נאכט „תהלים" געזאגט, אבער דער „מלאך המות" (טאָדעס-ענגעל) האט זיינע האנד איינמאל אויסגעשטרעקט אונד ריכטעטע איינע פירכטערליכע פערוויסטונג אונד גראָסע טרויער אן. אין זעכס וואָכען זינד 42 זעעלען, קינדער אונד ווייבער, הינויסגעטראגען וואָרדען. זיא רוהען אים „בית החיים" אללע אין איינער רייהע נעבען איינאנדער. מענדל! אין דיעזער רייהע ליעגט אויך מיינע טהייערע יושע אונד איך עלקע, דיינע מוטטער!" —

דאס לעטצטע וואָרט פיעל וויא איין צינדענדער בליטץ אין די זעעלע מענדלס. דער אין זיינער פריהען יוגענד אלס „יתום" צוריקגעלאססען, פאָן זיינען עלטערן זעהר וועניג וואוסטע. יעטצט ערסט רעגטע זיך איין נייעס געפיהל אין זיינעם הערצען, דאס איהם ביזהער פאסט גענצליך אונבעקאננט געבליעבען. עס וואר דיעס דאס געפיהל דער עלטערן-ליעבע. מיט פאָכענדעם הערצען זאגטע ער דאהער: „ר' זאלמע! גוטער ר' זאלמע! רעדעט, רעדעט נור ווייטער! האבט איהר דענן מיינע מוטטער געקאננט?..."

„איך האבע דיינע מוטטער ניכט געקאננט (ערוויעדערטע זאלמע), דאס הייסט: איך האבע זיא וועהרענד איהרעס לעבענס ניכט געקאננט, וואָהל אבער שפעטער, שפעטער.... הער'ע דאָך צו! צווייא יאהרע נאך דיעזען פינסטערן וואָכען גאב עס אין דער קהלה אויף איינמאל פיעלע האָכצייטען. די מענגער, דענן דער „מלאך המות" די פרויען וועגגעראפפט, האבען זיך נעמליך נייע ווייבער גענאָממען. נור איך אונד דיין פאטער יחזקאל, וויר וואָללטען ניכט ווידער הייראטהען. איך בין קראנק געוועזען; דאס הייסט: איך וואר ניכט בעטט-לעגעריג, אבער די דאָקטאָרען זאגטען: דער טאָד מיינער פרויא ווערע מיר אין דען קאָפף הינייגגעפאהרען. דאס זאָלל מיר די נערפען צעררייסטעט האבען. איך האבע דען קאָפף ניכט מעהר גראדע טראגען קאָננען. איך מוסטע געביקט געהען. איך קאָננטע ניכט מעהר רעדען מיט דער וועלט וויא פריהער. די לייטע נאננטען מיך דאהער זאלמע מענגיסט. — אויך אויף דאס „בית החיים" גינג איך זעהר פלייסיג אונד פערבראכטע פיעלע שטונדען צווישען דען גרעבערן." — —

(פאָרטזעטצונג פאָלגט.)

אונד שימלא אים פארטוועהרענדע אנגריפפע אויף די רוסען. — אים שיפקא-פאססע פערמעהרטען די טירקען איהרע קאנאָנען אונד באָמבארדירטען אויף די רוסען. — אויך צווישען גיאורגעוואָ אונד רוסטשוק דויערט דאס באָמבארדירען נאָך אימטער פאָרט.

פערשיעדענע נייאיגקייטען.

* (דיא באנק-פראגע אים וויענער רייכסראטהע.) עס האט איינען אינגעהייערן קאמפף געקאָסטעט, ביז דיא אונגארישע רעגיערונג אין אונזערעם רייכסטאגע דיא געזעטצעס-פאָרלאגע איבער דען באנק-אויסגלייך צור אננאהמע ברינגען קאָננטע. אין דיעזעם אויגענבליקע ווירד דיא באנק-פראגע אים וויענער רייכסראטהע פערהאנדעלט. אונד וואהרליך, דאָרט איזט דער קאמפף נאָך איין היטציגערער, אלס ער אין אונזערעם רייכסטאגע וואר. היער וואר מאן מיט דער שאפפונג איינער "אונגאריש-עסטערייכישען באנק-אנשטאלט" ניכט צופריעדען. מאן גלויבטע זיך פערקירצט, ווענן אונגארן ניכט איינע פאָללקאָממען זעלבסטשטענדיגע באנק ערהאַלט. גאנץ ענטגעגענגעזעטצטער מיינונג זינד דיא דעפוטירטען אים וויענער רייכסראטהע. דיעזע זאגען: ביזהער גאב'ס נור איינע עסטערייכישע נאציאָנאל-באנק. זאָללטע דיעזע נון אין איינע "אונגאריש-עסטערייכישע באנק-אנשטאלט" אומגעוואנדעלט ווערדען, זאָ ווירדע דיעס נאטירליך דיא ביזהעריגען רעכטע דער עסטערייכישען רייכסהעלפטע בעדייטענד שמעלערן! נאמענטליך באראָן קעללערספערג זאגטע אין זיינער רעדע: "איך ווינשע, דאס דיא עסטערייכישע נאציאָנאל-באנק זאָ פאָרטבעשטעהע, וויא ביזהער. עס ברויכט אן דערזעלבען גאר קיינע אומגעשטאלטונג פאָרגענאָממען צו ווערדען. דיא אונגארן מיססען צופריעדען זיין, ווענן דיא עסטערייכישע נאציאָנאל-באנק איהנען געלד באָרגט! דיא רעגיערונג, וועלכע צוגיבט, דאס דיא ביזהעריגע עסטערייכישע נאציאָנאל-באנק אין איינע "אונגאריש-עסטערייכישע באנק-אנשטאלט" אומגעוואנדעלט ווערדע, פערדיענט ניכטס אנדערעס, אלס פאָן איהרער האָהען שטעללונג הערא בגעשטירצט צו ווערדען. איינע זאָלכע "אונגאריש-עסטערייכישע באנק-אנשטאלט" ווערע פיר אונס קיין קרעדיט-אינשטיטוט, זאָנדערן איינע "האָללע", אין דער וויר ביים לעבענדיגען לייבע געבראטען ווערדען זאָללען. ניין! ליעבער שטירצען וויר טויזענד רעגיערונגען, בעפאָר וויר אונס אין איינע זאָלכע האָללע שיקען לאססען!" — אונד גלייך דיעזעם באראָן קעללערספערג שפראכען אויך צאהלרייכע אנדערע דעפוטירטע אים וויענער רייכסראטהע געגען דיא ערריכטונג איינער געמיינזאמען באנק-אנשטאלט. טראָטצדעם אונד אללעדעם זינד וויר דער איבערצייגונג, דאס דער באנק-אויסגלייך צו שטאנדע קאָממען ווירד. עס איזט וואהר, דאס ניכט אונגארן אונד ניכט עסטערייך מיט דעמזעלבען צופריעדען איזט. אללײן דאס צייגט עבען, דאס דערזעלבע "אננעהמבאר" זייא. ווערע עסטערייך מיט דעם באנק-אויסגלייכע צופריעדען, דא ווירדע דערזעלבע אללע פאָרטהיילע דען עסטערייכערן צו-ווענדען. אין דיעזעם פאללע מיסטע ער אבער פאָן אונגארן ענטשיעדען צוריקגעוויעזען ווערדען. ווירדע מאן מיט דעמזעלבען אין אונגארן גאנץ צופריעדען זיין, דא מיסטע ער יא עבען נור אונגארן אללען נוטצען ברינגען. אין דיעזעם פאללע ווירדע אבער וויעדער עסטערייך דען אויסגלייך אונמאָגליך אננעהמען קאָננען. עבען דער אומשטאנד, דאס דער באנק-אויסגלייך נירגענדס גאנץ בעפריעדיגט, איזט דער בעסטע בעוויז דאפיר, דאס ער קיינען דער ביידען רייכסהעלפטען פאָרטהיילע צו-ווענדעט אויף קאָסטען דער אנדערן. עס איזט עבען איין "אויסגלייך", דער ביידען פארטייען עטוואס, אבער ניכט אללעס ביעטעט. אבער עבען דיעזע איינענשאפט לאָסט דען באנק-אויסגלייך אלס "אננעהמבאר" ערשיינען.

* (דיא פאָליטישען צושטענדע אין פראנקרייך.) אים פראנצאָזישען פארלאמענטע געהט עס אויסעראָרדענטליך היטציג צו. בעקאננטליך האבען דיא נייוואהלען דער רעפובליקאנישען פארטייא דיא מאיאָריטעט פערשאפפט. אים ערסטען אויגענבליקע ליעס זיך דער פרעזידענט מארשאלל מאק מאהאָן היעדורך איינשיכטערן. עס וואר דענן אויך בעשטיממט, דאס דערזעלבע זיין ריקשריטטס-מיניסטעריאום ענטלאססען ווערדע, אום זיך נייע מיניסטער אויס דער מיטטע דער רעפובליקאנישען פארטייא צו ערנענגען. אללײן יע מעהר דיא רעפובליקאנער אים פארלאמענטע געגען דאס ריקשריטטס-מיניסטעריאום לאָזדראָנגערן, דעסטאָ הארטנעקיגער צייגט זיך מאק מאהאָן. מאן שפריכט בערייטס אללגעמיין, דאס דער מארשאלל דאס איהם פערהאסטע רעפובליקאנישע פארלאמענט נייערדינגס אויפלאָזען וויל. יא, דערזעלבע זאָלל זאָגאר ענטשלאָססען זיין, פאריז אין דען בעלאגערונגס-צושטאנד צו זעטצען אונד — דיא מאָנארכיע וויעדער הערצושטעללען! אין זיינעם פאלאסטע זיעהט מאן אללע פריינדע דער מאָנארכיע אויס אונד איינגעהען. איינעם נור וויס מאן ניכט: פיר וועלכע מאָנארכישע פארטייא מאק מאהאָן איינגענטליך טהעטיג זייא? איזט ער פיר דען יונגען נאפאָלעאָן בעמיהט? — ווינשט ער עטווא איינען נאכקאָממען דער בורבאָנען אויף דען פראנצאָזישען טהראָן צו ברינגען? — שטרעבט ער עטווא פיר איינען קאָניג אויס דעם הויזע דער אָרלעאניסטען? — דאס אלליין בילדעט דען "געהיימען פונקט" אין דער גאנצען פאָליטיק מאק מאהאָנס. איבריגענס איזט עס געוויס, דאס ער אויך היעריבער ניכט זעלבסטשטענדיג דענקט. ער דירפטע יענעם מאננע דיא קראָנע אויפצוזעטצען זוכען, דער איהם פאָן דער קאטהאָלישען גייסטליכקייט עמפפאָהלען ווערדען ווירד. פריליך! אויף וועלכען דער פערשיעדענען "טהראָן-קאנדידאטען" דיא קאטהאָלישע גייסטליכקייט איהר איינע געוואָרפען, איזט נאָך ניכט מיט בעשטיממטהייט צו זאגען. צו בעדויערן איזט נור, דאס איינע זאָלכע ווענדונג דער דינגע אין פראנקרייך איינען בלוטיגען בירגערקריעג צור פאָלגע האבען מיסטע, דער דעם פראנצאָזישען רייכע טיעפערן שאדען צופיגען ווירדע, אלס אללע ארמעען פרייסענס דיעס פערמאָכטען.

* (שלעכטער צושטאנד דער רוסישען ארמעע אין בולגאריען.) איינע דעפעשע אויס וואַרשויא מעלדעט פאָלגענדעס: "דיא רוסישע ארמעע אין בולגאריען ווירד ניכט פאָן דען טירקען, זאָנדערן פאָן נאָך פורכטבארערען פיינדען אויפגעריעבען. דיעזע פיינדע הייסען: קעלטע, הונגער אונד קראנקהייטען. — וואס אבער נאָך מעהר! דיא רוסישע ארמעע ווירד פאָרמליך פאָן דען צאהלרייכען מייזען בעדראָהט, וועלכע דען סאָלדאטען דיא קליידונג צערנאגען אונד דיא פאָרהאנדענען לעבענסמיטטעל אויפפרעססען. דיא ארמעע איזט פערצווייפעלט. נור דיא אנוועזענהייט דעם רוסישען קאייזערס פערמאג עס, דערזעלבען אייניגען מוטה צור אויסדויער איינציפלאָסען. אונטער דען נאָך וואַרשוי געבראכטען צאהלרייכען קראנקען אונד פערוואונדעטען בעפינדען זיך גאר פיעלע, דיא פאָללשטענדיג ערבלינדעט זינד. פיעלע אָפפיציערע זינד וואהנזיניג געוואָרדען. דיעזע ווערדען אין דער רעגעל נאָך מאָסקוי אונד נאָך קיעוו געפיהרט, וואָ דיא שפיטעלער פאָן דענזעלבען בערייטס איבערפיללט זינד!" — זאָ ווייט דיא וואַרשויער דעפעשע. נון, צו ווינשען ווערע אללי, דיעס וואָהל דען רויבזיכטיגען רוסען. דאָך שיינט אונס, דאס דיא שילדערונג דאָך אייניגערמאסען איבערטריעבען זיין דירפטע. ווענן עס מיט דער רוסישען ארמעע ווירקליך זאָ עלענדליך אויסזעהען ווירדע, דא קאָננטע דיעזעלבע דען דאָך ניכט איינען זיעג נאָך דעם אנדערן עררינגען. דאס דיא רוסישע

פאָלליעטאָן.

מענדל גבור.

(6-טע פאָרטזעטצונג.)

מענדל בעפאנד זיך אין שפעטער נאכט נאָך אימטער אם אופער דער ווייכסעל מיט זיינעם פריינדע זאלמע. נאָך איינמאל וואגטע עס זאלמע, אן מענדל דיא וואָרטע צו ריכטען; נאָך איינמאל ערזוכטע ער איהן: "וועניגסטענס מיט גאָטט, דעם בארמהערציגען, צו רעדען, ווענן ער זיך דורכאויס איינעם מענשען ניכט פערטרויען קאנן!" —

דא פלאָטצליך ערהאָב זיך מענדל גבור וויא נייא געשטאָרקט, רייכטע זיינעם פריינדע זאלמע דיא האנד אונד זאגטע:

"גוטער ר' זאלמע! איך ווערדע אייך פאָלגען. איך ווערדע מיין הערץ פאָר גאָטט אויסשיטטען. אבער יעטצט הערעט צו, וואס איך אייך זאגע אונד וואס איך פאָן אייך ביטטע. . . ."

זאלמע בליקטע זיינעם פריינדע שארף אינס אויגע; זיין הערץ וואורדע פאָן פריידען ערגריפפען, דאס ער ביי מענדל וויעדער איינען גראד פאָן פאססונג בעמערקטע.

מענדל יעדאָך פוהר פאָרט אונד זאגטע: "הערעט רעכט אויף, ר' זאלמע! איך געהע באלד אויס דער "קהלה", וואָ איך ניכט ווייטער בלייבען קאנן. איך געהע אין דיא ווייטע וועלט, וואָהין מיך גאָטט, דער געלאָבטע, פיהרען ווירד. איך ווערדע ניכטס מיטנעהמען אלס מיינע "תפלין", מיין "סדור'ל" אונד מיינע הענדע, אין דיא מיר דער אללמאכטיגע וויעדער דיא אלטע קראפט געבען ווירד. אבער אין דיעזעם "סדור'ל" דא, האבע איך דען טאָדעס-טאג פאָן מיינער מוטטער אונד מיינעם פאטער — אים גן עדן רוהען זיא! — איינגעשריעבען. אויסער גאָטט, האבט איהר, ר' זאלמע, מיר דיא גראָססטע אונטערשטיטצונג געבאָטען — ווענן איך איינמאל אין דער פרעמדע רוהע פינדען זאָלל, דאנן ווערדע איך אין דיעזעם "סדור'ל" איינשרייבען, וואס איך היינטע ניכט זאגען קאנן. אונד ווענן מיך גאָטט, דער אללמעכטיגע פריהצייטיג אויס דיעזער וועלט אבבערופען זאָללטע, דאנן ווערדע איך "צוואה" לאססען, דאס מאן אייך דיעס "סדור'ל" צוזענדע. אויס דיעזעם ווערדעט איהר דאנן נאָך מיינעם טאָדע ערזעהען, וואס אייגענטליך מיט מיר פאָרגעגאנגען זייא." —

זאלמע ציטטערטע בייא דעם געדאנקען אן דען פריהען טאָד זיינעס טהייערן מענדל. עס טראט פיר וועניגע מינוטען איינע טאָדעס-שטיללע איין. ענדליך פאסטע זאלמע וויעדער מוטה אונד זאגטע ביטטענד: "רעדע נור, מענדל, רעדע נור ווייטער. איך ביטטע דיך בייא גאָטט! רעדע אללעס, וואס דיר אויף דעם הערצען ליעגט!"

מענדל בעגאנן וויעדער: "איך האבע אללעס געזאגט, ר' זאלמע לעבען, אללעס, אללעס. יעטצט האבע איך אן אייך נור איינע ביטטע. איהר האבט מיר ביזהער ניכט זאגען וואָללען, וויער אייך דאס געלד געגעבען אויף דיא הויזיר-וואארע, דיא איהר מיר געבראכט. יעטצט אבער מיססעט איהר מיר'ס זאגען. איך בעשוואָרע אייך דארום ביים לעבענדיגען גאָטטע! איך קאנן יא זאָ לאנגע אויס דער "קהלה" ניכט געהען, בעפאָר איך דעניעניגען ניכט אויסגעזוכט, דער אייך פיר מיך יענעס געלד געגעבען. איך מוס עס איהם זאגען: דאס עס פאָן מיר איין לייכטזינן וואר, דאמאלס פרעמדע וואארע צו איבערנעהמען. — איך וויל איהם אבער גלייכצייטיג זאגען: דאס איך אין דער ווייטען וועלט מיט מיינען ביידען הענדען ארבייטען ווערדע, דאמיט איך איהם דאס געלד ביז צום לעטצטען העללער צוריקשיקען קאנן. זאָ וואהר איך איין עהרליך יידיש קינד בין!"

"מענדל! (ריעף זאלמע ביטטענד) לאס מיך דאָך אין רוהע. איך קאנן, איך דארף דיר ניכט זאגען, ווער מיר דאס געלד געגעבען."

דא שפראנג אבער מענדל פלאָטצליך אויף אונד זאגטע מיט פאסט וויטהענדער שטיממע: "ר' זאלמע, איך האבע איינען "נדר" געטהאָן, ליעבער, וויא מיין נאָטשוליגער פאטער, אין דער ווייכסעל צו שטערבען, בעפאָר איך אויס דער "קהלה" געהע, אָהנע צו וויססען, וועם דאס געלד פאָן דער הויזיר-וואארע געהאָרטע, דאס איך "אנגעבראכט" האבע." —

אלס מענדל דיעזע וואָרטע שפראך, דא שפראנג זאלמע ציטטערנד אויף, דא ער'ס עבען בעמערקטע, דאס זיא זיך ביידע אן יענער שטעללע דעם ווייכסעל-אופערס בעפאנדען, וואָ דער פאטער מענדלס היניין געשפרונגען וואר אונד דאָרט אויך דען טאָד געפונדען. ער קלאממערטע זיך דאהער מיט גראָססער העפטיגקייט אן מענדלס ארם אונד זאגטע, אינדעם ער איהן צור זייטע צאָג: "מענדל! מענדל! קאָמם דאָך וועג פאָן דאננען, איך וויל דיר אלעס זאגען, קאָמם נור גלייך היים; עס איזט ניכט רעכט, דאס מאן אין דען "דרייא וואָכען" אנ'ם וואססער געהע, וואָ דאָך איינע גראָססע "סכנה" (געפאהר) איזט!"

מיט דיעזען וואָרטען צאָג דער ערשראָקענע זאלמע דען מענדל נאָך הויזע. אין איהרער וואָהנונג זאסען זיא